

Biskop Atle Sommerfeldt:

Gudstjenesten som kommunikasjon

Ski nye kirke

Pastoraldag, 19.september 2018 med tema «Gudstjenesten som kommunikasjon»

Apg 2,5-11

Det har aldri vært lett å sette ord på hvem og hva Gud er. Menneskets lengsel etter en annen virkelighet som transcenderer vår virkelighet, er like gammel som mennesket selv. Den store utfordringen er hvordan vi kan finne et språk som sier hvem Gud er når Gud, for å være Gud, må være bortenfor og større enn menneskets kapasitet. De postmoderne, franske filosofene har utvilsomt rett i at alle forsøk på å fange Gud i en bestemt form og språkliggjøring av Gud, står i fare for å forme en avgud, en gud skapt i vårt bilde. Teologien og filosofien har for ofte lukket Gud inne i et bestemt tankesett og dogmatisk system med ambisjon om en tidløst og stedløs Gud, en ubevegelig beveger som Aristoteles formulerte det, med en ferdigskapt orden i natur og historie som Gud er hevet langt over.

Kirkens oppdrag er da blitt forstått som å informere menneskene om denne virkeligheten formidlet i samlinger som er ledet av prestene gjennom ord og rituelle handlinger. I Den romersk-katolske tradisjonen - vel og merke bare der - på ett språk, med én ritus, forankret i det antikke Romerrikets latinske språk. Det er ingen grunn for oss i Den norske kirke å hovere. Rett nok ble latinen byttet ut med dansk og etter hvert, mot store protester, med norsk og nynorsk i en gudstjeneste som minnet mistenkelig om en foredragssal og med tilsvarende disiplin hos de som kom til gudstjenesten.

Men gjenspeiler dette Gudsbildet og denne formen for gudstjenester, den bibelske fortellingen om Gud? Jeg tror den erkjennelse som flere sentrale teologer, som Jan Olav Henriksen og Jayne Svenungsson i vår teologiske tradisjon, utvikler i dialog med den postmoderne filosofiens gjenoppdagelse av Gud, har rett i at det bibelske bilde av Gud snarere er en Gud som lar seg bevege, som hele tiden forsøker å gjenopprette en gjensidig kommunikasjon med sitt skaperverk og særlig med menneskene. Guds gjenkomst hos de postmoderne filosofene anvender disse teologene til å plasserer Kristushendelsen midt i samtidens livsfølelse.

I den grunnleggende hebraiske frelsesfortellingen om utferden av Egypt, kommuniserer Gud med Moses: «Jeg har **sett** mitt folks **nød** i Egypt og har **hørt** skrikene deres under slavedriverne. Jeg **kjenner** deres smerte. Jeg har **steget ned** for å fri dem ut av deres smerte». Gud er slett ikke ubevegelig og hevet over menneskets liv. Tvert om sier Gud at nettopp menneskenes lidelse og nød beveger Gud til handling for det sårede, utslitte og undertrykte menneske.

Den hebraiske bibelen språkliggjør ofte Guds handlinger på måter som mer reflekterer jordiske herskeres agering, enn den Gud som så folkets nød og hørte deres skrik. Men det må ikke bidra til at vi mister den hebraiske bibelens grunnleggende åpenbaring av en annerledes Gud, en Gud som ikke styrer og råder gjennom upåvirkelige lover og orden, men tvert om deltar i menneskenes liv med barmhjertigheten og rettferdighetens lidenskap.

Profeten Joel beskriver hvordan prestene i sin kultiske tjeneste gråter for folkets lidelse og trygler om Guds tilstedeværelse. Og Gud gir svaret med en storslått visjon som gjenspeiler Guds barmhjertighet til sitt folk:

«Da ble Herren fylt av lidenskap for sitt land, han fikk medlidenhet med folket sitt. Og Herren svarte sitt folk: Se, jeg vil sende dere korn, ny vin og olje så dere kan bli mette.... Jeg vil øse ut min ånd over alle mennesker. Deres sønner og døtre skal profetere, de gamle skal drømme drømmer og de unge skal se syner. Selv over slaver og slavekvinner vil jeg i de dager øse ut min Ånd. Den dagen skal det skje at fjellene drypper av druesaft og haugene flommer av melk, og i alle Judas bekkefar skal det renne vann» (Joel 2,17-18+3,1-2+23).

Dette bilde av Gud som hele tiden beveges i lidenskap for sårede, fortvilede og lidende mennesker, møtte vi søndag i fortellingen om enken i Nain: Jesus så kvinnen, fikk inderlig medfølelse med henne og helbredet henne med Guds egen autoritet ved å gi henne den døde sønnen levende tilbake. I stedet for et liv i avhengighet og isolasjon, fikk hun en fremtid i sosial trygghet og fellesskap. Hun var ikke lenger alene, men ved sønnens tilstedeværelse ble hun igjen en del av det sosiale fellesskapet.

Det er denne helbredende handling for menneskene Jesus gir folk i synagogen i Nasaret og Johannes døperen som tegn på at han er sendt av Gud til menneskene: «Blinde ser, lamme går, døve hører, døde står opp og evangeliet forkynnes for fattige» (Luk 7,22).

Jesus tydeliggjør Gud for oss, men kjernen i evangeliet er at den korsfestede Jesus – Guds ultimate med-lidelse med menneskene - beseiret døden og lever i verdens samtid. Jesus gir sin Ånd og sitt oppdrag til et nytt fellesskap, skapt i Jerusalem, på Herrens fjell, da Jesus-etterfølgerne var samlet til bønn under feiringen av at Gud ga Moses loven på Sinai. Guds meddelelse til Moses blir denne dagen Guds gave til alle slags mennesker. Lovens folk blir løftets fellesskap, for å sitere Peter Halldorf. Nå er det ikke lenger Joels visjon om at Guds folk skal samles i Jerusalem. Tvert om sendes det nye Guds folk ut fra Jerusalem til alle folkeslag for å videreføre Jesu helbredende oppdrag blant menneskene og for å fortelle på deres eget språk – eller: kommunisere i folks kultur og kontekst - at Jesus, den korsfestede, er stått opp fra de døde.

Å leve som Jesu kropp eller legeme i verden er å tjene Den treenige Gud ved som Gud å se menneskenes liv, høre deres rop og med barmhjertighetens lidenskap gi mennesker et glimt og en smak av at Guds rike er nær hos menneskene. Vår lengsel etter Gud leveres i tjenesten for nesten.

Guds ånd skaper et nytt fellesskap som ikke er bundet av etnisitet, språk, klasse eller kjønn. Vannet flommer ikke i Judas bekkefar, men i døpefontene der stadig nye mennesker blir en del av den korsfestede og oppstandnes tilstedeværelse i verden. Alle får i oppdrag å videreføre Jesu sendelse til menneskene og gjenskape dåpens likeverdighet og betingelsesløse nåde. Vinen drypper ikke fra fjellene, men rekkes menneskene i nattverdens kalk og kornet er bakt til brød. Den korsfestede og oppstandne gjester sitt folk med fysiske tegn hentet fra Guds skaperverk og minner oss hele tiden på at Guds lidenskap for oss og hver enkelt er grensesprengende og selvutslettende helt inn i døden. Kirkens gudstjeneste er ikke et informasjonsmøte om en

metafysisk og ubevegelig guddom, men en feiring av at Gud ser oss, hører oss og hele tiden kommer til oss igjen og igjen.

Gudstjenesten er et eksistensielt drama som må gi uttrykk for menneskenes livsfølelse, speile himmelens virkelighet og Guds lidenskapelige kjærlighet for menneskene.

Gudstjenesten må være et kommunikativt rom mellom Gud og mennesker der menneskene på sitt sted, i sin tid og på sitt språk kan si: I dag erfarte jeg, rett nok som i et ruglet speil, tro, håp og kjærlighet - himmelriket var nær og jeg fikk liv og salighet.

Ære være Faderen, Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen